

Brüssel, 31.1.2019
COM(2019) 37 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Aruanne Euroopa Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise kohta aastal
2017**

{SWD(2019) 12 final}

ÜLEILMSED KOHUSTUSED

Euroopa Liit (EL) soosib ühist käsitust, mille raames koondatakse kõik ELi ja selle liikmesriikide kättesaadavad vahendid, et aidata muuta maailma rahumeelsemaks ja jõukamaks. 2017. aastal olid Euroopa ja maailm endiselt silmitsi suurte probleemidega. EL reageeris nendele probleemidele igakülselt ning kasutas selleks kõiki oma poliitikameetmeid ja vahendeid, sealhulgas diplomaatilist, julgeoleku-, finants-, kaubandus- ja arengualast tegevust ning humanitaarabi. Vastuvõetud meetmed kriisile reageerimiseks kätkesid toetust kõikide suurte üleilmsete kriiside lahendamiseks, sealhulgas tegevuseks kümnes vähim rahumeelses riigis¹.

EL kui tugevam tegija rahvusvahelisel tasandil

2017. aastal hakati täielikult ellu viima ELi üldist välis- ja julgeolekupoliitika strateegiat². Üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias on sätestatud ELi peamised huvid ja tegevuspõhimõtted ning esitatud nägemus usaldusväärsemast, vastutustundlikumast ja reageerimisvõimelisemast EList maailma mastaabis.

EL jätkas humanitaarkriiside, põua ja poliitilise ebakindluse tõttu väga haavatavate riikide abistamist, rahastades rohkem kui 90-s väljaspool ELi asuvas riigis võetavaid meetmeid enam kui 2,2 miljardi euroga. EL ja selle liikmesriigid on endiselt maailma suurimad humanitaarabi rahastajad.

EL koos oma liikmesriikidega rahastab üle poole üleilmsest ametlikust arenguabist ja on seega maailma suurim ametliku arenguabi andja. Ainuüksi Euroopa Komisjon maksis 2017. aastal ametliku arenguabina välja 13,34 miljardit eurot.

Üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia rakendamine julgeoleku ja kaitse valdkonnas oli kiire ja jõuline. Tööd tehti kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise,³ sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistuse⁴ loomise, Euroopa kaitsealase tegevuskava ja ELi ja NATO ühisdeklaratsiooni rakendamise ning alalise struktureeritud koostöö kokkuleppe kallal⁵.

Üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias tunnistatakse mitmepoolsusel põhineva rahvusvahelise süsteemi olulisust. ELi ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) partnerlus on rahu ja julgeoleku tagamisel hädavajalik. Liibüa asjus ja rände valdkonnas tehtava Aafrika Liidu (AL), ELi ja ÜRO vahelise murrangulise kolmepoolse koostöö eesmärk on sillutada teed tõhustatud koostööle ulatuslikuma rahu ja julgeoleku tegevuskava raames. G5 Saheli ühendvägedele antav toetus näitab samuti seda, kuivõrd oluline on investeerida üleilmsetesse-piirkondlikesse julgeolekupartnerlustesse.

Euroopa arengukonsensus, millega rakendatakse kestliku arengu tegevuskava 2030

2017. aasta juunis kirjutasid eesistujariik Malta, Euroopa Parlament nõukogu ja liikmesriikide nimel Euroopa Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja alla ühisavaldusele –

¹ Ülemaailmne rahuindeks, 2017, Majanduse ja Rahu Instituut.

² <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

³ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/36453/coordinated-annual-review-defence-card_en

⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/27763/military-planning-and-conduct-capability-mpcc_en

⁵ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/34226/permanent-structured-cooperation-pesco-factsheet_en

uuele Euroopa arengukonsensusele⁶. Uus konsensus on ELi vastus üleilmsetele suundumustele ja probleemidele rahvusvahelise koostöö ja arengu valdkonnas. Konsensusega viiakse ELi välistegevus vastavusse ÜRO kestliku arengu tegevuskavaga 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkidega.

Konsensuses on keskendutud kestliku arengu tegevuskava 2030 viiele teemale (inimesed, planeet Maa, heaolu, rahu ja partnerlus) ning esitatud tasakaalustatud ja lõimitud lähenemisviis kestliku arengu majanduslikule, sotsiaalsele ja keskkonnamõõtmele.

Välisinvesteeringute kava

2017. aastal hakati ellu viima ELi ambitsioonikat välisinvesteeringute kava⁷ pärast seda, kui septembris oli jõustunud Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD) määrus. Välisinvesteeringute kava sisend on 4,1 miljardit eurot (2,6 miljardit eurot segarahastamiseks ja 1,5 miljardit eurot tagatisteks) ning kava eesmärk on kaasata Aafrika ja ELi naabruse jaoks kokku 44 miljardi eurone koguinvesteering viie investeerimissuunaga: säästev energia ja ühenduvus; mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad; säästev põllumajandus, põllumajandusettevõtjad ja agrotööstus; säästvad linnad; digitaalsus arengu heaks.

Välisinvesteeringute kava vastuvõtmine märgib pöördepunkti ELi välistegevuses, sest sellega soodustatakse erasektori kaasamist, et saada tulemusi laiemate üleilmsete poliitikaeesmärkide kontekstis.

Parem koostöö ELi liikmesriikidega

Euroopa arengukonsensusega on keskpunkti asetatud ühine kavandamine ning EL lähtub sellest oma püüdlustes teha liikmesriikidega paremini koostööd, et viia ellu kestliku arengu tegevuskava 2030. Ühise kavandamisega koondatakse ressursid ja suutlikkus. Niiviisi suureneb Euroopa arengukoostöö ja välistegevuse kollektiivne mõju ja nähtavus.

2017. aasta mais järeldati ELi ühise kavandamise protsesside sõltumatus hinnangus,⁸ et ühine kavandamine on suurendanud kooskõlastamist ELi, liikmesriikide ja teiste arengukoostöö partnerite vahel ning on aidanud ELil ja liikmesriikidel end riikide tasandil paremini kuuldavaks teha ja oma mõjuvõimu suurendada.

2017. aasta lõpus oli olemas 23 ühise kavandamise dokumenti, millest seitse koostati kõnealuse aasta jooksul. Ühise kavandamise protsess toimus lisaks veel 36 partnerriigis.

Poliitikavaldkondade arengusidusus

Poliitikavaldkondade arengusidususe raames nähakse ette, et EL võtab arvesse arengukoostöö eesmärke kõikide selliste poliitikameetmete rakendamisel, mis avaldavad tõenäoliselt mõju arenguriikidele.

2017. aastal jätkas komisjon poliitikavaldkondade arengusidususe edendamist, sealhulgas lõimides selle Euroopa arengukonsensusse, ja rõhutas selle olulist panust kestliku arengu eesmärkide saavutamisse.

⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/european-consensus-development_en

⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/eu-external-investment-plan-factsheet_en

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/evaluation-eu-joint-programming-process-development-cooperation-2011-2015_en

ÜLEILMSED SAAVUTUSED

Aafrika

2017. aasta oli oluline aasta Aafrika ja ELi strateegilise partnerluse seisukohalt. Mais võeti vastu ühisteatis „Aafrika ja ELi partnerluse uus hoog“⁹. Novembris järgnes sellele 5. Aafrika Liidu ja ELi tippkohtumine Abidjanis. Algasid ettevalmistused uute suhete loomiseks Aafrika, Kariibi ja Vaikse ookeani (AKV) riikide rühmaga, et luua võrdsete osaliste vahel Cotonou-järgne tänapäevane, poliitiline ja sihtotstarbeline partnerlus.

2017. aastal kiideti nimetatud kolmes piirkonnas heaks 40 uut programmi, mida rahastab Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfond.

Laienemiskiirkond

Üks olulisemaid 2017. aasta poliitilisi sündmusi oli president Junckeri kõne Euroopa Liidu olukorrast,¹⁰ milles Juncker kinnitas taas ja tugevdas ELi sõnaselget toetust Lääne-Balkani riikide laienemiseväljavaatele.

Euroopa naabus

2017. aastal jätkas EL oma läbivaadatud Euroopa naabuspoliitika elluviimist, et saavutada ühiseid eesmärke ehk stabiliseerida Euroopa naabruses asuvaid riike ja arendada välja spetsiaalselt kohandatud partnerlusi. Gruusia ja Moldovaga sõlmiti muudetud assotsieerimiskavad ning assotsieerimisleping Ukrainaga astus jõusse, sealhulgas jõustus põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubanduspiirkond. Armeeniaga allkirjastati ulatuslik ja laiendatud partnerlusleping. Novembris toimunud idapartnerluse tippkohtumisel anti suuniseid tulevase piirkondliku koostöö kohta, mille aluseks on „20 eesmärki aastaks 2020“¹¹.

ELi programmidega toetati endiselt lõunapoolsete naaberriikide, sealhulgas Süüriast pagulasi vastu võtvate riikide majanduslikku, sotsiaalset, kultuurilist ja poliitilist arengut.

Alžeeria ja Egiptusega lepiti kokku partnerluse prioriteedid aastateks 2017–2020 ning Armeenia, Tuneesia, Palestiina, Aserbaidžaaani ja Valgevenega tehti edusamme ühiste sarnaste prioriteetide kindlakstegemisel.

2017. aasta mais võeti vastu ühisteatis naaberriikide arengu ja läbivaadatud Euroopa naabuspoliitika rakendamise kohta¹².

Aasia, Kesk-Aasia ja Vaikse ookeani piirkond

Nii 19. ELi ja Hiina tippkohtumine 2017. aasta juunis kui ka ELi ja India tippkohtumine oktoobris näitasid ühist pühendumust lahendada üleilmseid ja piirkondlikke probleeme, nagu kliimamuutused

⁹ JOIN(2017) 17 final, 4.5.2017.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_et.htm

¹¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20_deliverables_for_2020.pdf

¹² JOIN(2017) 18 final, 18.5.2017.

ja julgeolekuohud. 2017. aastal kirjutas EL Austraalia ja Uus-Meremaaga alla poliitilistele kokkulepetele väga erinevates koostöövaldkondades.

EL tegeles intensiivselt Rohingya pagulaskriisi lahendamisega Bangladeshis ja Myanmaris ning suurendas oma humanitaarabialaseid jõupingutusi, aidates korraldada oktoobris toimunud ÜRO abistajate konverentsi ja võttes endale suurima abistamiskohustuse.

Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond

2017. aastal tehti edusamme Lõuna-Ameerika kaubandusbloki MERCOSUR peetud läbirääkimistel kahe piirkonna assotsieerimislepingu üle ning Kuubaga sõlmitud poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu esialgsel rakendamisel novembris. Aasta alguses jõustus mitmepoolne kaubandusleping Ecuadoriga.

2017. aastal kandis EL hoolt selle eest, et Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikidega tehtav koostöö muutuks mitmekesisemaks. Selleks asetati olulisele kohale investeringud, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja digitaalarengu tegevuskava.

INIMESED

Inimareng

ELi arengupoliitika keskmes on vaesuse kaotamine (1. kestliku arengu eesmärk), ebavõrdsuse ja diskrimineerimise takistamine (10. kestliku arengu eesmärk) ning mitte kellegi kõrvalejätmine.

Panustamine ülemaailmsetesse algatustesse, nagu ülemaailmsesse AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondi, vaksineerimise liitu, ülemaailmsesse haridusalasesse partnerlusse ja fondi „Education Cannot Wait“, kindlustas selle, et EL täitis rahvusvaheliste poliitikameetmete tegevuskava kujundamisel tervishoiu (3. kestliku arengu eesmärk) ja hariduse valdkonnas (4. kestliku arengu eesmärk) märkimisväärset rolli. Need algatused on aidanud pakkuda elupäästvat HIV-ravi 11 miljonile inimesele. Tänu nendele algatustele on saanud tuberkuloosiravi 17,4 miljonit inimest ja on malaaria ärahoidmiseks välja jagatud 795 miljonit sääsevõrku. Tänu sellele, et EL toetas üleilmsel hariduspartnerlust, käis partnerriikides 2015. aastal algkoolis 72 miljonit last rohkem kui 2002. aastal.

Programmi „Erasmus+“ kaudu aitas EL partnerriikidel suurendada inimeste tööalast konkurentsivõimet. 2017. aastal anti õpilastele ja töötajatele enam kui 40 500 individuaalset liikuvustoetust. Üle poole antud toetustest said Euroopa naabruses asuvate riikide ja laienemisprotsessis osalevate riikide kodanikud. Lisaks toetati umbes 40 miljoni euroga ligikaudu 350 rahvusvahelist osalust programmi „Horisont 2020“ koostööprojektides.

Uuesti rõhutati arengu ja rahvusvahelise koostöö kultuurilist mõõdet pärast nõukogu 2017. aasta mai järelduste (rahvusvaheliste kultuurisuhete suhtes kohaldatava ELi strateegilise lähenemisviisi kohta)¹³ vastuvõtmist.

Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine

¹³ Ühisteatis „Rahvusvaheliste kultuurisuhete ELi strateegia“, JOIN(2016) 29 final, 8.6.2016; nõukogu järeldused 9635/17.

EL ja selle liikmesriigid on soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamisel (5. kestliku arengu eesmärk) maailmas endiselt esirinnas. Esimene aruanne ELi soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava 2016–2020¹⁴ rakendamise kohta avaldati 2017. aastal¹⁵.

Komisjon jälgib tähelepanelikult, millised on laienemisprotsessis osalevate riikide suundumused soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ja võitluses sool põhineva vägivalga vastu. Neid küsimusi arutatakse ka ühinemisläbirääkimistel ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raames, mille kohta on antud aru 2017. aasta laienemispaketis¹⁶.

Algatus „Spotlight“ sool põhineva vägivalga vastu võitlemiseks

2017. aastal käivitati algatus „Spotlight“¹⁷ – uus ELi ja ÜRO partnerlus, mille eesmärk on likvideerida igat liiki vägivald naiste ja tütarlaste vastu. Seda algatust toetab EL 500 miljoni euroga ja selle eesmärk on teha põhjalikke muudatusi piirkondlikul tasandil, kusjuures jõupingutused suunatakse eelkõige Aasiale, Vaikse ookeani piirkonnale, Aafrikale (iseäranis Sahara-tagusele Aafrikale), Ladina-Ameerikale ja Kariibi piirkonnale.

Ränne, sundränne ja varjupaigaküsimused

Ränne ja liikuvus püsisid ELi tegevuskavas tähtsal kohal. Tähelepanu kese nihkus Vahemere keskosa rändetele kui peamisele probleemile ja Liibüa oli endiselt peamine läheteriik, kust ELi tuldi. Türgi pagulasrahastu jätkas endiselt pagulaste ja riigi vastuvõtivate kogukondade vajadustele lahenduste leidmist ning komisjon panustas sellesse 2017. aastal kolm miljardit eurot.

Lääne-Balkani riikides on EL pagulaste ja rändega seotud probleemide lahendamisel esirinnas.

Segarändevoogude haldamine Liibüas

2017. aastal reageeris komisjon kiiresti jaanuaris avaldatud ühisteatises „Ränne Vahemere keskosa rändeteel. Rändevoogude haldamine ja inimelude päästmine“¹⁸ esitatud soovitudele. Kiiresti töötati välja 90 miljoni euro suuruse eelarvega programm, et pakkuda kaitset ja abi Liibüas asuvatele abivajajatele ning toetada vastuvõtivate kogukondade stabiliseerimist.

Toidu ja toitainetega kindlustatus

2017. aastal suurenes üleilmne nälg ning süvenes toidu ja toitainete puudus. Lisandus veel 38 miljonit nälga kannatavat inimest. Üleilmses aruandes toidukriiside kohta („Global Report on Food Crises“),¹⁹ mis avaldati märtsis, teatati enam kui 108 miljonist inimesest, kes kannatavad toidukriisi all, ning mitmest kriisikoldest, mida ähvardab nälg.

2. kestliku arengu eesmärgi täitmisele suunatud ELi jõupingutuste tulemuseks oli sihtotstarbelise, temaatilise ja kahepoolse toetuse andmine, eelkõige selleks, et aidata mitmes riigis lahendada

¹⁴ Joint SWD(2015)182 final, 21.9.2015 „Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine: naiste ja tütarlaste elu muutmine ELi välissuhete kaudu aastatel 2016–2020“, millele järgnesid nõukogu järeldused 13201/15, 26.10.2015.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-288-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

¹⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3342_et.htm

¹⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/human-rights-and-democratic-governance/gender-equality/spotlight-initiative_en

¹⁸ JOIN(2017) 4 final, 25.1.2017.

¹⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/global-report-food-crises-2017_en

ebakindlaid ja hädaolukordi. EL eraldas 140 miljonit eurot sünergias 750 miljoni euroga, et aidata hoida ära näljahäda neljas ohustatud riigis: Somaalias, Lõuna-Sudaanis, Jeemenis ja Nigeerias.

PLANEET MAA

Kliimamuutused

Peamiseks ohuks on endiselt kliimamuutused (13. kestliku arengu eesmärk), mis mõjutavad üleilmset kestlikku arengut. 2017. aastal tabas Kariibi piirkonda mitu võimsat orkaani – see näitas sagedasemate äärmuslike ilmaolude mõju. EL toetab katastroofiohu vähendamise üleilmse raamistiku algatust, mille raames tehti katastroofijärgsete vajaduste hindamine ja aidati pärast orkaani toimetada Kariibi piirkonda kiiret abi.

Kliimamuutustega kohanemine on kõige olulisem prioriteet enamiku arenguriikide jaoks, eelkõige väikeste arenevate saareriikide ja vähim arenenud riikide jaoks, ning ELi ülemaailmse kliimamuutuste liidu juhtalgatus keskendub jätkuvalt nendele riikidele kui esmatähtsatele abisaajatele.

Lisaks kohustus EL koos G20 riikidega toetama COP21 tippkohtumisel väljakuulutatud riiklikult kindlaksmääratud panuste rakendamist.

Keskkond ja loodusvarade säästev majandamine

Looduskapital, sealhulgas tootmismaa, veevarud, metsad, kalavarud ja bioloogiline mitmekesisus, on paljude partnerriikide majanduse alustala ning selle panus inimeste elatisse on väga suur. Looduskapitali kaitse ja säästev majandamine on üliolulised kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide (sealhulgas kestliku arengu eesmärkide nr 6, nr 12, nr 14 ja nr 15) saavutamiseks.

EL osales aktiivselt detsembris Nairobis toimunud ÜRO Keskkonnaassamblee 3. istungjärgul, mille teema oli „Liikumine saastevaba planeedi suunas“. Lisaks toetas EL aktiivselt ookeane, osaledes 14. kestliku arengu eesmärgi rakendamiseks ette nähtud ÜRO ookeanidealasel konverentsil, mis toimus 2017. aasta juunis New Yorgis, ning osales samuti aktiivselt oktoobris Vallettas toimunud konverentsil „Meie ookeanid“ („Our Oceans“).

ELis sõltub 1,6 miljardi inimese elatis metsadest. Seepärast on EL aktiivne säästva metsamajandamise valdkonnas. Edusamme on tehtud metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, metsahaldust ja puidukaubandust käsitleva ELi tegevuskava (FLEGT)²⁰ rakendamisel. Hondurase ja Guyanaga on sõlmitud vabatahtliku partnerluse kokkulepped. Lisaks juhtis EL 2017. aastal edukalt Kongo jõe metsade partnerluse edendamist.

Keskkond ja loodusvarad Euroopa naabruses asuvates riikides

Keskkond ja loodusvarade säästev majandamine on prioriteediks lõuna- ja idapoolsetes naaberriikides. EL toetab muu hulgas selliseid algatusi nagu veevarude majandamine, reostusohu kõrvaldamine ja piiriülene koostöö ning ELi tegevus on nihkunud ringmajanduse, vähese CO₂-heittega ja ressursitõhusa majanduse loomise suunas.

Säästev energia

²⁰ <http://www.euflegt.efi.int/flegt-action-plan>

Komisjoni talituste töödokument „Arenu võimestamine“ („Empowering Development“),²¹ mis esitati 2017. aasta detsembris, näitas, kuidas säästva energia alane koostöö aitab kaasa Euroopa arengukonsensuse rakendamisele. 2017. aastal käivitas EL meetmed, et „tagada energiateenused Aafrikas“²².

Idapoolsetes naaberriikides toetati projektiga „EU4Energy“ reforme energiasektoris. 2017. aasta juulis Triestes toimunud Lääne-Balkani riikide tippkohtumisel kiideti heaks ühendatust käsitlev pakett 194 miljoni euro väärtuses ELi toetustega, mis võimendavad 500 miljoni euro väärtuses investeeringuid piirkondlikesse projektidesse, mille eesmärk on parandada transpordi- ja energiaühendusi.

Taastuvenergeetika Aafrikas

2017. aasta lõpuks olid Zambia, Benin, Côte d'Ivoire ja Nigeeria eraldanud kokku 85 miljonit eurot elektrifitseerimise rahastamise algatusele (ElectriFI), et toetada projekte, mille eesmärk on pakkuda elektriühendust 452 000 uuele majapidamisele, toota lisaks 88 MW uut taastuvenergiat ja vähendada heitkoguseid ligikaudu 200 000 CO₂-ekvivalenttonni aastas.

HEAOLU

Töö erasektoriga

2017. aastal rakendas EL uut erasektori kaasamise²³ lähenemisviisi, mille eesmärk oli saavutada kestlik ja kaasav areng. Aafrika säästva ettevõtluse (SB4A) platvormi abil, mis on seotud välisinvesteeringute kavaga, saab luua foorumi, kus erasektoril on võimalik teha kindlaks investeerimispiiranguid (millega panustatakse 8. kestliku arengu eesmärgi saavutamisse).

2017. aasta novembris võttis EL vastu uue kaubandusabi strateegia „Heaolu saavutamine kaubanduse ja investeeringute kaudu“,²⁴ toetudes juba kümme aastat toimunud ELi sekkumistele. Selles on rõhuasetus partnerriikide ja nende tööstuste toetamisel, et nad läheksid üle suurema lisandväärtusega toode ja teenuste pakkumisele ning hakkaksid ära kasutama piirkonnasisese kaubanduse ja ELiga kaubavahetuse pidamise võimalusi.

Põllumajanduslik kasv

Kaks kolmandikku maailma vaestest sõltub elatise hankimisel põllumajandusest ning mitmed arengumaad sõltuvad suuresti vaid üksikute kaupadega kauplemisest.

EL toetab peaaegu 240 miljoni euro suuruse kogueelarvega maa haldamise meetmeid ligikaudu 40 riigis. Peruus ja Hondurases toetatakse ELi rahastatud meetmetega põlisrahvaste maaõigusi ning tagatakse neile põhivara (millega panustatakse 2. kestliku arengu eesmärgi saavutamisse).

Algatusega AgriFI toetatakse oakasvatust

²¹ SWD(2017) 482 final, 15.12.2017.

²² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/factsheet-5-energise-africa_en.pdf

²³ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/economic-growth/private-sector-development/funding_en

²⁴ COM(2017) 667 final, 13.11.2017.

2017. aastal käivitati põllumajanduse rahastamise algatuse (AgriFI)²⁵ raames mitu programmi, sealhulgas Keenia roheline oa sektori väärtusahela analüüs, millest ilmnes, et investeeringuga toetati elatise hankimisel ligikaudu 52 000 väiketalunikku.

Taristud, linnad ja digitaliseerimine

Kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamise eeldab vastupidava taristu ehitamist, kaasava ja säästva industrialiseerimise soodustamist ning innovatsiooni edendamist (9. kestliku arengu eesmärk).

EL aitab koordineerida Aafrika ja ELi ühist taristualast tegevuskava ning osales Aafrika transpordipoliitika programmi nõukogu töös, toetades Aafrika valitsuste ja piirkondlike majandusühenduste poliitikat ja strateegiat.

Kiire linnastumine, eelkõige Aasias ja Aafrikas, põhjustab suuri arenguprobleeme. 2017. aastal arendati edasi rahvusvahelist linnade koostööprogrammi²⁶, mille raames jagatakse linnade parimaid tavasid ELi linnade ja strateegiliste partnerriikide (nagu India ja Hiina) linnade vahel. Lisaks lisati 2017. aastal välisinvesteeringute kavasse konkreetne investeerimissuund „Säästvad linnad“ (11. kestliku arengu eesmärk).

ELi linnapeade pakt idapoolsetes naaberriikides

ELi linnapeade pakti algatusega toetatakse energeetika- ja kliimakoostuste täitmisel omavalitsusüksusi Armeenias, Aserbaidžaanis, Valgevenes, Gruusias, Moldovas ja Ukrainas. Andes projektidele sihtotstarbelisi toetusi, panustab EL nende riikide eesmärki vähendada 2030. aastaks CO₂ heitkoguseid 30 % võrra. Idapartnerluspiirkonnas on linnapeade paktile alla kirjutanud üle 300 omavalitsusüksuse.

Komisjoni talituste töödokumentidega „Digitaalsus arengu heaks“²⁷ ette nähtud digitaalvaldkonna meetmete kasutuselevõtmine hõlmas 2017. aastal kiudoptilise taristu projekte, elutähtsa teabetaristu ja elutähtsate teabevõrkude turvalisuse ja vastupidavuse parandamist ning Aafrikas kättesaadava ja taskukohase universaalse lairibaühenduse kasutuselevõtu edendamist.

RAHU

Demokraatia, inimõigused, hea valitsemistava

EL kinnitas taas, et ta toetab tingimusteta demokraatiat, inimõigusi ja üleilmset head valitsemistava (16. kestliku arengu eesmärk) ning kinnitas ka oma juhtivat üleilmset rolli sihtotstarbelise demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi kaudu.

2017. aastal jätkus demokraatia- ja inimõigustealaste tegevuskavade rakendamine ning esimene rakendamisaruanne valmis 2017. aasta juunis²⁸. ELi delegatsioonidele anti toetust kahe vahendi kaudu: Demokraatia ja Vahemere 4Demokraatia toetamine, mille eesmärk on suurendada suutlikkust demokraatia toetamise ja vastavalt sõnavabaduse valdkonnas. Septembris korraldati üleilmne kampaania „EU4Democracy“.

²⁵ <https://www.edfi.eu/facility/agrifi/>

²⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/international/pdf/iuc_leaflet_en.pdf

²⁷ SWD(2017) 157 final, 2.5.2017.

²⁸ SWD(2017) 254 final, 27.6.2017.

Laienemisprotsessi põhimõte „põhialused kõigepealt“

Käsitlusviis „põhialused kõigepealt“ on laiemispoliitika üks põhimõtteid, millega tagatakse, et riigid prioriseeriksid ühinemisprotsessi algetapis reforme sellistes valdkondades nagu õigusriik ja põhiõigused, demokraatlikud institutsioonid ja avaliku halduse reform.

Märtsis võeti vastu ELi lapse õiguste edendamise ja kaitse läbivaadatud suunised,²⁹ milles on sätestatud ELi üldine strateegia ning mille eesmärk on tagada, et ELi poliitikameetmed ja tegevus toetaksid partnerriikide süsteemide, sealhulgas lastekaitse süsteemi tugevdamist.

Toetus kohtureformile Tuneesias

2017. aastal uuendas EL oma toetust Tuneesia kohtusüsteemile, võttes koostöös Euroopa Nõukoguga vastu kohtureformi III tugiprogrammi („Programme d’Appui à la Réforme de la Justice III“) (70 miljonit eurot). Programmiga tugevdatakse kohtute sõltumatust ja erapooletust ning suurendatakse õigusemõistmise kättesaadavust kodanikele.

Vastupanuvõime ja ebakindlus

2017. aasta ühisteatis vastupanuvõime strateegilise käsitluse kohta³⁰ võimaldas ELil võtta vastu mitut valdkonda hõlmav ulatuslik vastupanuvõimealane kohustus. Kuues riigis (Tšaad, Iraak, Myanmar, Nigeeria, Sudaan, Uganda) toimunud katseprotsessis testiti humanitaarabi, arengu ja rahu vahelist laiemat seost.

2017. aastal keskenduti vastupanuvõimega seotud töös ja ebakindlusele lahenduse leidmisel neljale valdkonnale: vastupanuvõime raamistiku tugevdamine; väliskonfliktide ja -kriiside lõimitud käsituse väljatöötamine, võttes aluseks olemasoleva ulatusliku käsitlusviisi; konfliktides ja kriisides vastupanuvõime tähtsuse kindlustamine ning rahu kindlustamise ja riigi ülesehitamise teemalise rahvusvahelise dialoogi toetamine. Dialoogi juhivad ebakindlas olukorras olevad riigid ise.

Julgeolek

2017. aasta on näidanud uuesti, et ELil on juhtiv roll julgeoleku valdkonnas. Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendit käsitleva määruse muudatus – julgeoleku ja arengu toetamine suutlikkuse suurendamise kaudu³¹ – jõustus 2017. aasta detsembris. See oluline poliitiline muutus võimaldab ELil kasutada arengueesmärkide saavutamiseks selgelt määratletud asjaolude korral sõjaväelasi.

Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendiga panustati kaasnevatesse rahumeelsetesse poliitilistesse üleminekutesse, näiteks Keenias ja Gambias, jätkati Colombia rahuprotsessi ja Kosovo-Serbia dialoogi toetamist ning toetuse andmist vahendamisalgatustele Nigeeria Nigeri Delta piirkonnas, Tebou ja Touaregi kogukondade vahel Nigeris ning Guatemala ja Belize'i vahel. Uued meetmed Afganistanis, Bosnias ja Hertsegoviinas, Kosovos,³² Liibüas, Nigeris ja Somaalias täiendasid otseselt ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika alaste missioonide tööd.

²⁹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_rights_of_child_2017.pdf

³⁰ JOIN(2017) 21 final, 7.6.2017.

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2306.

³² See nimetus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi abil täiendati 16-st jätkuvalt ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika alasest missioonist otseselt 12 missiooni, võttes arvesse ka jätkuvaid programme Kesk-Aafrika Vabariigis, Gruusias, Malis ja Ukrainas.

Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika alased missioonid maailmas

16 ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika alast missiooni ja operatsiooni hõlmavad kolme täitevvolitustega sõjalist operatsiooni (operatsioonid SOPHIA, ATALANTA ja EUFOR ALTHEA) ning kolme täitevvolitusteta sõjalist väljaõppemissiooni (ELi väljaõppemissioonid Kesk-Aafrika Vabariigis, Malis ja Somaalias). Lisaks on veel üks täitevvolitustega tsiviilmissioon (ELi õigusriigimissioon (EULEX), Kosovo), üks tsiviilvaatlusmissioon (ELi vaatlusmissioon (EUMM), Gruusia), üks usaldust suurendava meetmega (CBM) seotud missioon (Euroopa Liidu integreeritud piirihalduse abimissioon (EUBAM), Rafah) neli suutlikkuse suurendamise missiooni: ELi politseimissioon Palestiina aladel (EUPOL COPPS), ELi suutlikkuse suurendamise missioonid (CAPs) Somaalias, Malis ja Nigeris ning kaks nõuandemissiooni (EUAM Ukrainas ja EUAM Iraagis).

Nõukogu järeldused ELi terrorismivastase välistegevuse kohta, mis võeti vastu 2017. aasta juunis,³³ tugevdavad veelgi terrorismivastase võitluse ekspertide võrgustikku ELi delegatsioonides ning tagavad suurema sidususe julgeolekualaste sise- ja välismeetmete vahel, kuna suurendavad kolmandate riikidega seonduvates küsimustes justiits- ja siseküsimuste eest vastutavate ametite osatähtsust.

Mis puutub ELi ja NATO koostöösse, siis hakati rakendama esimest ühiste ettepanekute (42 meetet) komplekti. Ettepanekutes lepiti kokku 2016. aasta juuli ühisdeklaratsioonis. 2017. aasta detsembris kiitsid kaks nõukogu heaks uute ühiste ettepanekute komplekti, mis koosnes 32 lisameetmest ja millega laiendati koostööd sellistesse põhivaldkondadesse nagu terrorismivastane võitlus, naised, rahu ja julgeolek ning sõjaväeline liikuvus.

Stabiilsus

EL toetab stabiliseerimismeetmeid Liibüas, keskendudes põhitaristu taastamisele, humanitaardemineerimisele ja vahendamise abil riigisisese üksmeele saavutamisele.

Et tugevdada ELi püüdlusi rahu kindlustamiseks, võeti 2017. aasta märtsis vastu ühisteatis „ELi Süüria strateegia alused“,³⁴ milles on määratud kindlaks ELi tegevuse põhieesmärgid, et aidata lõpetada sõda ja edendada tõelist poliitilist üleminekut.

Tuumaohutus

Tuumaohutuse rahastamisvahendi programm on mitmemõõtmeline ning käsitleb tuumaohutust, tervishoidu, keskkonda ja seonduvaid küsimusi. Seepärast panustatakse kõnealuse programmiga paljudesse Euroopa arengukonsensuse põhivaldkondadesse, sealhulgas esmatähtsatesse põhimeetmetesse Ukrainas, Kesk-Aasias ja Iraanis.

Rahu ja heaolu Iraanis

Tuumaohutuse rahastamisvahendil on olnud oluline osa Iraaniga sõlmitud diplomaatilise kokkuleppe, s.t ühise laiaulatusliku tegevuskava elluviimisel. Tegevuskava on märkimisväärne samm tuumarelvade leviku rahvusvahelise tõkestamise suunas ja oluline panus rahu saavutamisse selles

³³ <http://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2017/06/19/conclusions-counterterrorism/>

³⁴ JOIN(2017) 11 final, 14.3.2017.

piirkonnas. Esimene projekt, millega toetati Iraani tuumaküsimust reguleerivat asutust, käivitati 2017. aasta juulis.

PARTNERLUSED

Koostöö kodanikuühiskonna, rahastajate kogukonna ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

Et kestliku arengu tegevuskava 2030 oleks edukas, on kõige tähtsam tugevdada rakendamishandlusi ja innustada tegutsema kestliku arengu ülemaailmsel partnerlust (17. kestliku arengu eesmärk).

ELi ja ÜRO partnerlus on rahu ja julgeoleku tagamisel hädavajalik. 2017. aastal jätkas EL osalemist arenguga seotud ÜRO protsessides, sealhulgas osalemist kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil ja arengu rahastamise foorumil.

Lisaks on EL tihendanud koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Tsiviilühiskonna platvormidega on rakendatud 23 partnerluse raamlepingut. Aruanne ELi koostööst kodanikuühiskonnaga³⁵ avaldati 2017. aastal.

2017. aastal peeti palju arengupoliitikaalaseid dialooge ELi-väliste rahastajatega, sealhulgas Austraalia, Kanada, Jaapani, Korea Vabariigi ja Ameerika Ühendriikidega.

2017. aastal jätkati partnerluse rahastamisvahendi abil sisepoliitika välismõõtmelise sõnastamist ja rakendamist, ühendades omavahel mitmeid poliitikavaldkondi. Meetmed hõlmasid üleilmseid probleeme, nagu kliimamuutused ja keskkonnakaitse (näiteks puhas energeetika); strateegia „Euroopa 2020“³⁶ rahvusvahelist mõõdet; turulepääsu lihtsamaks muutmist ning ELi ettevõtete (eelkõige VKEd) jaoks kaubandus-, investeerimis- ja ärivõimaluste edendamist ning avalikku diplomaatiat.

Kogu 2017. aasta jooksul jätkas komisjon tihedat koostööd rahvusvaheliste partneritega, nagu G7, G20, Maailmapank ja Rahvusvaheline Valuutafond.

VASTUTUS JA TULEMUSED

Euroopa Komisjon jälgib ELi rahastatava, rahvusvaheliste partneritega tehtava koostöö tulemusi ning annab nendest tulemustest aru ELi rahvusvahelise koostöö kaudu ja arengutulemuste raamistikuga abil.

ELi rahastatud projektid ja programmid, mis lõppesid ajavahemikul 2016. aasta keskpaigast kuni 2017. aasta keskpaigani, andsid panuse järgmiste väljavalitud tulemuste saavutamisse.

INIMESED

Toitumisealaste programmidega abistati 1 492 000 reproduktiivses eas naist ja alla viieaastast last.

Põhihariduse omandamiseks kanti koolide nimekirja 12 437 000 last ja **keskhariduse** omandamiseks kanti koolide nimekirja 3 377 000 last.

³⁵ <https://europa.eu/capacity4dev/policy-forum-development/documents/eu-cso-report-1>

³⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_et

3 096 000 sünni juures oli väljaõppinud tervishoiutöötaja, **kes aitas vähendada emade suremust.**

Malaaria leviku tõkestamiseks³⁷ jagati välja 136 000 000 putukatõrjevahendiga töödeldud sääsevõrku.

PLANEET MAA

Majandati 16 140 000 hektarit kaitstud alasid, tegeleti **bioloogilise mitmekesisuse tagamisega** ja kaitsti looduspärandit.

3 438 000 inimesel oli võimalik kasutada **säästvaid energiateenuseid.**

HEAOLU

757 000 inimesele kindlustati maaomand, nad ehtasid üles oma kodud ja said **tänu põllumajandusele harrastada kestlikku elustiili.**

1 844 000 inimesele tagati juurdepääs **teedele, mida saab kasutada aasta ringi.**

166 000 inimest sai kasu kutsehariduse ja -õppe või oskuste arendamise programmidest, tänu millele paranes nende **töölane konkurentsivõime.**

RAHU

309 000 inimest sai kasu **õigusabist**, millega kindlustati inimeste võrdsus seaduse ees.

1 420 000 inimest sai kasu **tsiviilprogrammidest**, millega toetati **konfliktijärgset rahu tagamist ja konfliktide ennetamist.**

³⁷ Selle tulemuse saavutamisele aitas kaasa ELi jätkuv toetus ülemaailmsele AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondile.